

FATABUREN 1967

fataburen

Nordiska museets och Skansens årsbok 1967

FATABUREN

NORDISKA MUSEETS OCH
SKANSENS ÅRSBOK

1967

Redaktion: Gösta Berg · Sam Owen Jansson · Skans Torsten Nilsson

Redigerad av Ernst-Folke Lindberg

Layout: Torsten Stääf

Tryck: Ivar Hægströms Tryckeri AB 1967

Pärmens färgbild: Hagaberg på Svartsjölandets sydligaste udde. Detalj från målning av Emil Wallenstråle 1887. På den högra villans balkong står v. häradshövd. Eugène Westin, som bodde här på sommarnöje. Stället äges nu av hans barnbarn. Tavlan tillhör fil. dr Hans Hansson och hans maka Ingrid, född Westin.

Blåblusen och andra blusar

Blusen har ett användningsområde, som sträcker sig från blus av grovt tyg för alla slags arbetarkategorier till elegant aftenplagg av guldlamé. Ytligt sett har man svårt att förstå, varför till utseende och användning så olika plagg har gemensam benämning. Men vid närmare skärskådande går förbindelselinjerna mellan de båda ytterligheterna via de liberala och revolutionära rörelserna i Europa under 1800- och 1900-talen, arbetarklassens och kvinnornas sociala och politiska frigörelse. Både till namnet och till gagnet har blusen tidvis haft ett mycket starkt symbolvärde, som till en del förklarar benämningens prestige och genomslagskraft.

Benämningen *blus* är en försvenskning av det franska ordet *blouse*, en utanpåskjorta som i Frankrike bärs och burits av arbetare och bönder som skyddsplagg. I svenskt språk kommer ordet in på 1820-talet, introducerat genom vår första modetidskrift *Konst- och nyhetsmagasin* år 1822. I augustinumret meddelas under rubriken »Mode-Nyheter från Paris», att »ett nytt slags fruntimmersklädning eller egentligen s. k. Rock har fått benämningen *Blouse*». I septembernumret samma år återges den i bild och beskrivs sålunda: »Uti föregående Häfte hafva vi lofvat lemna något mera detaljeradt om den nya klädedräkten för Damer-

ne, under benämningen *Blouse*, och i sanning finna vi oss icke förlägne att kunna afhandla detta ämne, ty i de sednare Franska Mode-Journaler omtalas Blouserne så systematiskt, vidlöfftigt och mångfaldigt, at vi skulle kunna lemna en hel bok om ämnet; emedlertid skola vi, utom nedanstående tvenne teckningar af dem meddela så mycket som svarar till ändamålet». Skillnaden mellan *blouse* och den klänning, som samtidigt var högsta mode, *chemise*, är att *blousen* var ett ytterplagg och bars med pantalonger, långbyxor, och snörkängor. Sambandet med arbetarblusen blir klarare vid närmare jämförelse med bild 1. Utmärkande för denna är att den är vid och så lång att den ibland når knäna. Man bör särskilt observera axeloket med den rika rynkningen. Anpassad till empirimodet har *blousen* blivit fotfri, alltså kortare än *chemisen*, och axeloket och rynkningen blivit epåletter med veck och garneringar.

Det ligger en ideologisk konsekvens i modeskaparnas val av förebild i detta liksom i andra fall, när det gäller empiretiden. Revolutionens härskande skikt gjorde arbetarnas dräkt, *blusen* och pantalongerna, långbyxorna, till högsta mode inte bara i mans- utan också i kvinnodräkten. I *Konst- och Nyhetsmagasinets* oktobernummer samma år (1822) avhandlas åter *blu-*

1. Blusman. Avsnitt
ur målning av
Horace Vernet,
»Hertigen av
Orléans, sedermera
Ludvig XVIII, rider
den 31 juli 1830
genom Paris till
Hôtel de Ville».

sen. »Åtskilliga fruntimmer af goda tonen börja inse att Blouserne, oaktadt deras mångfaldige veck, äska en fin växt, et något långt öfverlif och snarare en framstående än egentligen fyl-

lig barm, hvarföre också åtskilliga Damer gifva företrädet åt de så kallade halfva Blouser, eller klädningar som till en del härma Blousen.

Smärre barn af båda könen äro nu

2. Ur Konst- och
Nyhetsmagasin
1822, pl. 12. T. v.:
»Blouse af cambric»,
t. h.: »Blouse med
broderi av bomulls-
garn ... Hvita
Pantalonger af
cambric.»

nästan allmänt klädda i Blouse med pantalonger; färgen är nankingult eller fumée de Londres och garneringarne eller kantningen på dem är blå, grön eller scharlakanröd». Empirens

blouse var en av de många modenyckerna, ett motiv som togs upp, utnyttjades och försvann för något nytt uppslag. I barndräkten förefaller dock kombinationen blus och långbyxor ha

3. *Gosse i blus*,
Robert Busck,
f. 1839, son till
ryttmästaren
C. R. Busck och
hans hustru,
f. Hoffstedt.
Oljemålning.
Privat ägo.

en betydande kontinuitet, vilket i sin tur sannolikt har med äldre traditioner att göra.

Namnet dyker emellertid upp igen, när de revolutionära idéerna får förnyad aktualitet under den bourbonska restaurationen, juli- och februarirevolutionerna 1830 och 1848 samt andra kejsardömet. Blus och blusar blev då jämsides med blusmän en beteckning för en medlem av det franska arbetarpartiet. Den blå blusen blev ett igenkänningstecken och symbol för dem som ville framåtskridande på grundval av den franska revolutionens stora

slagord. En svensk iakttagare i 1844 års Paris skriver bl. a.: »Bluserna... ha i allmänhet mycket anseende. De emotsvara våra s. k. framtidsmän.» Även i Belgien bar de revolutionära organisationerna den blå blusen. I Sverige har ordet på 1830-talet accepterats i litterär framställning som benämning på arbetarnas skyddsplagg.

Att det då också gäller ett plagg av mindre vanlig typ, därpå tyder möjligen ett uttalande från 1837: »De flesta (bland folket vid Motala slussverk) voro klädda i blus, hvilket såg litet utländskt ut.» Det var sannolikt militär personal i arbete vid slussverket, vilket förklarar sagesmannens uppfattning om arbetskarlarnas klädsel till vilken vi strax återkommer. Den långa blusen användes framför allt av yrkeskategorier, för vilka fransk konst och kultur var förebildlig och som i många fall inhämtat sin utbildning i Paris eller i därifrån influerade centra. Detta gäller framför allt målare, skulptörer och studenter.

Blusen av detta slag var i stort sett en överklassföreteelse i vårt land. Ett av de plagg, till vilket benämningen blus skulle komma att knytas, var emellertid sedan lång tid i bruk hos vissa yrkesgrupper samt på landsbygden under andra benämningar.

Redan på 1700-talet fanns en klädståndshandel med färdigsydda kläder och även med använda plagg. Särskilt frekventerade av arbetsfolk var sjömansbodarna, där arbetsskjortor av segelduk, s. k. bussaronger, kunde köpas. Det var ett typiskt sjömansplagg, en sorts överdragsskjorta eller -rock, antingen sluten fram med krage eller öppen framtill med knäppning. Den gjordes och avyttrades av sjömännen

4. »Blouse» blev ett mycket omhuldat plagg, som jörsågs med rika snörprydnader, krage och rysch. Flicka i »blouse» med pelerinkrage. Konst- och Nyhetsmagasin 1822.

själva eller kunde köpas vid auktioner från flottans förråd på Skeppsholmen och återförsålades från klädstånden. Den blev arbetarskjortan par préférence, typisk för de ospecialiserade arbetargrupperna med timlön, vilka icke som vissa hantverkarkategorier hade arbetskläder som en del av lönen och därför kom att bindas vid vissa yrkes-traditioner i dräkten.

Benämningen bussarong var länge det folkliga ordet, brukat redan på 1700-talet, innan benämningen *blus* kom i allmänt bruk. Både ordet och det plagg, som bar benämningen, förekom

och förekommer ännu i många variationer över hela landet. På Öland och i Blekinge finns formen busserunde om en lång rock, i Östergötland bussarång om en kort, vit utanpåskjorta, i Norrland heter det bussaron med förkortningsformerna ron, rona eller ronka om ett plagg av linne, bomull eller ylle, som dras utanpå de övriga kläderna. I Värmland och Dalsland användes formen busserull. I regel har den använts som arbetsplagg, men i framför allt Västerbotten och Norrbotten har den använts även till helgdags.

Mestadels brukades halvylletyg med bomull i varpen och hemspunnen ull i inslaget, vilket gav ett stadigt, slitstarkt tyg, vanligen i grått. Förutom detta material nämnes också vadmal och annat helylle, lin- och hamptyger samt bomull, i synnerhet på senare tider blåtyg, blåfärgat bomullsserge (kypert). Tidigare brukades i stället parkum, ett på ena sidan flossat, enfärgat eller randigt tyg i satinbindning. Numera brukar man mest ordet twills av engelskans twill. Då bussarongen användes året om, anpassades givetvis materialet till årstiden, så att lin, hampa och bomull bars under sommaren och ull och halvylle på vintern. Lin, hampa och vadmal kom tidigare till användning men har utträngts av halvylle och bomullstyg. Som ovan nämnts var grått det vanligaste i halvylletygerna och blått i bomullstygerna. Bussarongen kunde vara randig i blått och vitt eller blått och svart, eller rött och vitt. Bussaronger i dessa material var först och främst vardags- och arbetsplagg men kunde även som nya bäras om söndagarna. »För ett 40-tal år sedan användes plagget såsom nytt även

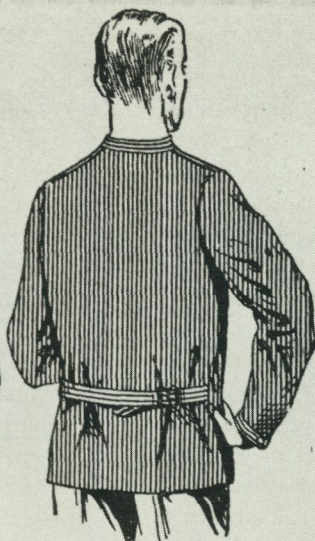
till helgdags, då man var hemma på gården och benämndes 'häljtasbusseron'» (Bureå sn, Västerbotten). Flera meddelare uppger att det funnits särskilda helgdagsbussaronger, som vanligen var av klart blått eller rött ylle, »helgdags- eller stadsbussarona». En sagesman i Hässjö, Ångermanland, ger följande uppgifter om färgen på bussarongerna: »Först blå, 1870—80 blev det modernt med helröda ylleronor, vilka användes mest av ungarlarna. Efter en tid började man väva in svarta ränder och rutor i de röda, senare kom åter den blå ronan till heders. Till vardags var den vanligen svart och blårandig, till helg en enfärgat blå. En del hade broderat ett sicksackmönster på klaffen.» Enligt denne meddelare skulle den röda bussarongen ha köpts i Umeå.

Till snittet kunde bussarongen förete smärre variationer. Vanligtvis var den skuren som en skjorta med hals-, handleds- och midjelinning samt knäppning hela vägen framtill eller utan midjelinningen och med slejf i ryggen. Förutom dessa typer har också brukats sådana med hals- och handledslinningar samt ett kort sprund i halsen, sprund i sidorna, med eller utan ståndkrage och knäppning på ena axeln. Den sistnämnda kunde även ha midjelinning. Bussarongerna utan midjelinning bars både instoppade i och utanpå byxorna. Ett av svaren på en frågelista utsänd från Nordiska museet innehåller följande uppgifter om plaggets utveckling: »Den tidigaste ronan hade skjortfason med tre knappar, två på kragen, som var uppstående

5. Arbetare i blusar
vid Bollsta bruk,
Ytterlännäs sn,
Ångermanland.

6. Bussarong av
oblekt kyprad
blångarnsväv,
»fastställd modell
på Bussaron till
båtsmansbeklädnaden
af 1:a storleken.
Karlskrona 1861».

Arbetsblusar Nr 1 X 3738, av blått, enfärgat tyg kraftig kval. Med bröstficka samt linning nedtill. Vanlig storlek.

Pris pr st. Kr. 5,75

Nr 1 X 9172, av blått, mycket starkt färgäktat blustyg. Med bröstficka samt linning nedtill. Vanlig storlek. Pris pr st. Kr. 5,95

Nr 1 X 10254, av extra starkt tvättäktat indigoblått tyg med bröstficka samt linning nedtill. Vanlig storlek. Pris pr st. Kr. 6,90

Nr 1 X 14011, av extra starkt tvättäktat indigoblått tyg med bröstficka samt linning nedtill. Extra stor. Pris pr st. Kr. 7,75

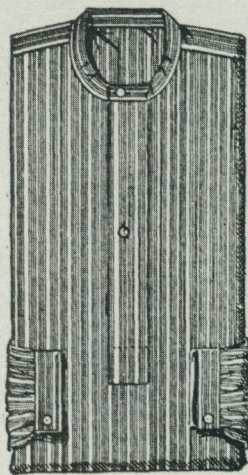
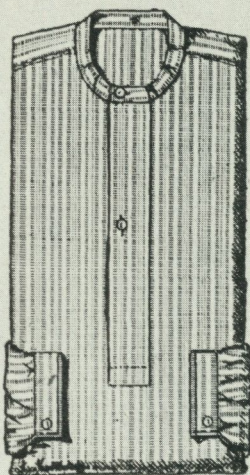

Arbetsblus Nr 1 X 11878, av vit- och blårandigt blustyg med bröstficka samt slejff i ryggen. Vanlig storl. Pris pr st. Kr. 6,25

Arbetsblus Nr 1 X 50618, av kraftigt blustyg, parkum i utmärkt kval. och äkta indigoblått. Med bröstficka och ryggsslejff. Vanlig storl.

Arbetsblus Nr 1 X 50504, av äkta indigoblått blustyg i god kval. Med bröstficka och ryggsslejff. Vanlig storlek. Pris pr st. Kr. 6,25

av kraftigt blustyg, parkum i utmärkt kval. och äkta indigoblått. Med bröstficka Pris pr st. Kr. 6,45

och en längre ned på klaffen. Den drogs över huvudet och stoppades innanför byxorna. För att hålla dessa uppe begagnades vid denna tid en »slingad grön och svart gördel, som virades ett par tre varv om midjan. Sedan fick ronan blusfason med midjelinning och knäppning fram.» Från Sävar uppges att det var för 50 år sedan som bussarongen började förses med linning, från Bygdeå att den tidigare hade skjortfason och stoppades ned i byxorna för att sedan få midjelinning, och från Burträsk att de gamla hade knäppningen framtill, medan eljest knäppningen på vänster axel var vanligast. En av meddelarna anser sig kunna fixera tiden för bruket av knäppningen på ena axeln till omkring 1910—1915. Avvikande uppgifter om bussarongens utseende ger en meddelare från Nysätra, vars erinringar sträcker sig bakåt till omkr. 1860. Den skulle då ha sett ut som en stor skjorta med dubbelvikt krage och utan handledslinningar samt varit av smalandigt halvylltyg, lin eller hampa.

Av äldre personer kan man ibland höra ordet bussaron eller bussarong använt som en benämning på stora, litet klumpiga plagg i allmänhet. Ber man om en närmare förklaring på detta namn, blir den oftast svävande. Rådfrågar man uppslagsböckerna, får man veta att bussarong är en kort sjömansblus av vitt eller blått bomullstyg i synnerhet använd vid flottan eller, i pluralis, bussaronger, bussarongsbyxor, lika med vida och långa sjömansbyxor. Ordet härledes ur det franska ordet bourgeron förmedlat av lågtyskan, där det heter busserun, och holländskan, där det skrives bozeroen. Det franska bourgeron är en bomulls-

blus, som bärs av vissa arbetarkategorier och av soldater.

Här kommer vi åter till den folkliga franska blusen och möter därmed en tidigare via sjömansdräkten importerad benämning. Själva plagget är åtminstone i de många former, som vi finner hos svensk allmoge, ett äldre inhemskt plagg med förhistoriska och medeltida anor, vars samband med den folkliga franska formen och andra liknande plagg på kontinenten vi måste lämna därhän i detta sammanhang. Det är emellertid till gagnet och till formen dessa äldre traditioner som vi möter i bussarongen och som via sjömansdräkten får sin spridning till olika arbetarkategorier.

I samband med marsoroligheterna 1848 i Stockholm, då en folkmassa gick till storms med stenkastning på ett flertal platser, rubriceras den som »en hop blusmän». Blusen som symbolvärde och som socialt klassmärke kommer här klart till uttryck.

I Journal för damer för år 1853 står en artikel »Om de svenska fabrikanternas framåtskridande». Där meddelas bl. a. att »Stockholmska Bomulls- och ylletrikåfabriken» tillverkar 'Bluser'. Detta tidiga företag i konfektionsbranschen har i stort sett ett mycket anspråkslöst sortiment sett från socialt-representativ synpunkt. Det är över huvud taget karaktäristiskt för den begynnande konfektionsindustriens ambitionsnivå. Konfektionen hade för övrigt ännu på 1920- och början av 30-talet föga anseende, och ett klientel med anspråk klädde sig inte i konfektionskläder. Genom konfektionstillverkning av blusar fick dessa den stora spridning, som gjorde dem till ett arbetarnas plagg. I Ahlén

& Holms första postorderkatalog från 1899 saluföres dels arbetsskjortor i randigt bomullstyg med halslinning, sprund och knäppning fram, dels arbetsblusar av enfärgat blått bomullstyg, »blåblusen», med halslinning och knäppning hela vägen framtill. Här kodifieras sålunda på bredast möjliga folkliga bas benämningen blus. Och därmed har bussarongen, ordet och i viss utsträckning plagget, fått vika för blåblusen.

Ett av de företag, vilka i hög grad specialiserat sin produktion på arbetskläder, är »Algots». Omkring 1905

började Algot Johansson tillverkningen av blåkläder genom att organisera lönsömnad i hemmen i Sjuhäradsbygden. Efter ett par år startade han en verkstad i Borås och en grosshandel för försäljning av sina förnämsta produkter, blåblusar, blåbyxor och blåställ. Senare kom han att inrikta sig mera på fritidskläder.

Benämningen blus och dess prestigevärde kom att ytterligare befastas i samband med den av den italienske frihetshjälten Guiseppe Garibaldi under 1850- och 60-talen ledda kampen mot det utländska herraväldet. Gari-

Nylén:
Blåblusen och
andra blusar

8. Garibaldi iförd
den röda blusen,
som under 1860-talet
blev en stor mode-
succé. Illustrerad
Tidning 1862.

9. Förslag till
uniform med
utanpåblus för
Stockholms frivilliga
skarpskyttekår.
Illustrerad Tidning
16 mars 1861.

10. Pojke i Gari-
baldikostym.
Modeplansch ur
Journal des Dames
et des Demoiselles,
maj 1862.

11. »Land-toilette.
Svart tafts-kjol med
en garibaldijacka af
rött siden.» Mode-
plansch ur Nyaste
Journal för Damer
1861.

baldi var en tid hela Europas hjälte och ägnades exalterad hyllning. Han själv och de män som slöt sig till honom var iklädda röda blusar, som snart under benämningen garibaldiblus blev ett oerhört populärt modeplagg för damer. I moderapporter i Stockholms modejournal för år 1861 kan man läsa om hur Garibaldiblusen i olika varianter blivit en modefluga. Bild 11 visar en ung dam i vid krinolin-kjol och röd skjortblus med rött band om midjan hämtad ur denna tidskrift.

Redan under 1800-talets förra del hade blusen använts i barndräkten.

På 1860-talet får blusar för barn förnyad aktualitet. Även gossar och flickor bar Garibaldiblusar. På 1870-talet började sjömansblusen bli ett genuint pojklagg, i viss utsträckning även ett plagg för flickor. Ännu på 1920-talet var sjömansblusen nästan obligatorisk som finkostym för pojkar.

På 1850—60-talen hade i dammodet den s. k. chemisetten, som bars under de mycket moderna jackorna och paletåerna, blivit ett allt mera spritt och varierat plagg. Chemisetten motsvarar i stort sett vad vi nu menar med blus och behöll denna benäm-

Goskostym N:ris 11496 A, 11497 A, 11498 A, 11499 A och 11500 A, av pråktig, brunmelerad korderoj i ny, mycket klädsam modell. Kostymen består av blus och knäbyxor. Denna trevliga kostym kommer helt säkert att bli mycket omtyckt för såväl kvalité som modell.

Goskostym N: 11496 A, för 3 à 4 års pojkar. Pris 6,75 pr st.

Goskostym N: 11497 A, för 5 à 6 års pojkar. Pris 7,25 pr st.

Goskostym N: 11498 A, för 7 à 8 års pojkar. Pris 8,25 pr st.

Goskostym N: 11499 A, för 9 à 10 års pojkar. Pris 8,65 pr st.

Goskostym N: 11500 A, för 11 à 12 års pojkar. Pris 9,50 pr st.

Goskostymer N:ris 9554 A, 9555 A, 9556 A, 9557 A och 9558 A äro tillvärkade av ljus, blårandigt, tvättäkta kadettyg, ärmlinningar att knäppa, noggrannt sydda, blusfasen med sjömanskrage. Sommarkvalité.

Goskostym N: 9554 A, avsedd för 3 à 4 års pojkar. Pris 4,50 pr st.

Goskostym N: 9555 A, avsedd för 5 à 6 års pojkar. Pris 4,75 pr st.

Goskostym N: 9556 A, avsedd för 7 à 8 års pojkar. Pris 5,— pr st.

Goskostym N: 9557 A, avsedd för 9 à 10 års pojkar. Pris 5,45 pr st.

Goskostym N: 9558 A, avsedd för 11 à 12 års pojkar. Pris 6,— pr st.

Goskostymer N:ris 5396 A, 5397 A, 5398 A, 5399 A och 5400 A äro sydda av tennistyg (cremevitt m. blå, smala ränder), blusfasen och sjömanskrage, trev. besättningar på kragen och ärmlinningarna. En kostym består av blus med vit bröstlapp samt byxor. Synnerligen trevliga sommarkostymer.

Goskostym N: 5396 A, avsedd för 3 à 4 års pojkar. Pris 5,35 pr st.

Goskostym N: 5397 A, avsedd för 5 à 6 års pojkar. Pris 5,75 pr st.

Goskostym N: 5398 A, avsedd för 7 à 8 års pojkar. Pris 6,15 pr st.

Goskostym N: 5399 A, avsedd för 9 à 10 års pojkar. Pris 6,65 pr st.

Goskostym N: 5400 A, avsedd för 11 à 12 års pojkar. Pris 7,25 pr st.

Gos
641
äro
prä
brur
Star
ket
upp

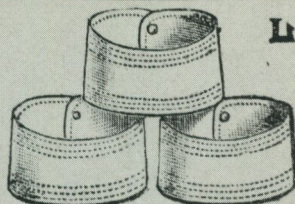
avse
Pris

avse
kar.

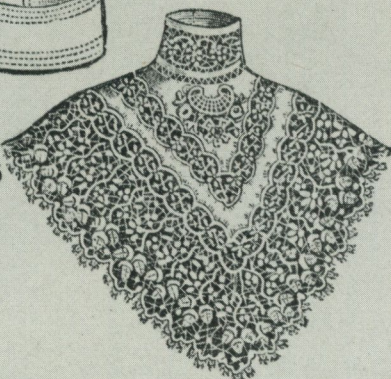
avse
kar.

avse
kar.

LINGERIE FINE et CHEMISETTES

N° 41610. COLS
toile pur fil,
ornés piqués.
De 0^m32 à 0^m40.
Les 3 cols. 1.85

N° 40611.
toile pur fil,
à jour, bro-
dée et gan-
sée.
De 0^m32 à
Les 3 assorti

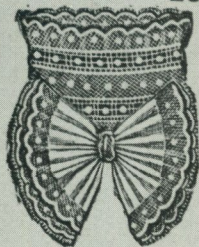
N° 41620. CHEMISETTE
nansouk, brodée à la
main et garnie entre-
deux et dentelle imitation
Valenciennes, encolure
De 0^m33 à 0^m40. . 19.75

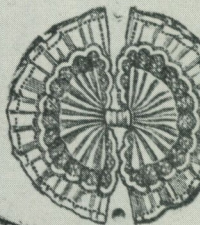
N° 41636. COL nansouk,
garni entredeux et
dentelle guipure. 13.50

N° 41652. CHEMISETTE fine
ornée broderie à la main,
plis et imitation Valenciennes.
De 0^m33 à 0^m40. 25.

N° 41644. RABAT mousseline,
brodée à la main sur tulle et
garni imitation
Valenciennes. 6.50

N° 416
PAPILL
batis
et dent
1.95

N° 41623. CHEMISETTE en linon,
brodée à la main et garnie motifs
Irlande imitation.
De 0^m33 à 0^m40. . 65.

N° 41632. ENCOLURE broderie et
dentelle imitation. 1.95

N° 41626. COLLERETTE fine, dentelle
imitation et motifs brodés. 6.50

14. »Dräkt med rysk blus.» Modebild ur Freja 1892.

ning i franska modetidskrifter och kataloger inpå 1910-talet. I de svenska modetidskrifterna kallas redan på 1860-talet den övre delen av en tvådelad klänning för blusliv, dvs. egentligen var det ett liv till en kjol. Blus vinner sålunda som benämning en vidare användning i Sverige när det gäller damdräkten, och accepteras allmänt omkring 1890, då det stora blusmodet utvecklar sig. Kjöl och jacka, dvs. dräkt med blus, blev den yrkesarbetande kvinnans stora tillgång och har så förblivit. Suffragetterna bar gärna en mycket manligt betoad dräktjacka och blus med stärkkrage. För mindre stridbara yrkeskvinnor var dräkten med blus en korrekt och inte utmanande kvinnlig klädsel, ett camouflage under vilket man sökte att anpassa sig till en arbetsmiljö, där mannen dominerade. Den uppfattades också som praktisk. Från början ett ganska vidlyftigt plagg i ylle introduceras den omkring 1890 under benämningen »rysk blus», en utanpåskjorta med skärp i midjan, hög i halsen, vid och med broderade mönster, band eller rysch.

Blusen var till en början länge enkel och korrekt med sydda stråveck precis som männens skjortor. Snart nog blev den emellertid ett genuint kvinnligt plagg med rysch och infällda spetsar, rynkning och smock, broderier och bandbesättningar.

Blusens roll som symbol i 1900-talets politiska rörelser är väl känd och lever i färskt minne hos den generation som upplevat första och andra världskriget. I dagens samhälle har blusen blivit det stora fritidsplagget och sålunda lagt ytterligare en funktion till sina övriga.

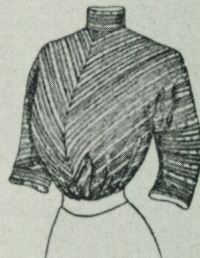
DAMBLUSAR M. M.

Blusliv № 11284 C, av vit, fin moll med extra trevlig veck-, spets- och brodyrgarnering. Urringad hals. Knäppes i ryggen. Kimonomodell med insatta ärmor. Pris 3,45 pr st.

Blusliv № 11285 C, av mycket fin, vit moll med rika veck-, spets- och brodyrgarneringar. Knäppes i ryggen. Särdeles klädsam. Kimonomodell med insatta ärmor. Pris 3,45 pr st.

Blusliv № 10388 A, av mjukt, god perkal i vackert mönster, kimonomodell. Knäppes i ryggen. Pris 1,90 pr st.

Blusliv № 11287 C, av extra fin, vit moll med synnerligen rik o. vacker spets-, veck- och brodyrgarnering. Kimonomodell med insatta ärmor. Knäppes i ryggen. En vacker blus, som helt säkert kommer att bli mycket omtyckt. Pris 4,25 pr st.

Blusliv № 10399 C, av prima, tunn och lätt äkta engelsk lawn med utomordentligt stilfulla och vackra veck-, spets- och brodyrgarneringar. Knäppes i ryggen. Den som önskar en utsökt fin och god damblus bör utan tvekan köpa detta n:r. Pris 4,50 pr st.

Blusliv № 11304 A, av mjukt, trevligt blustyg i modernt mönster och randning. Knäppes fram. Kimonomodell. Pris 2,- pr st.

Blusliv № 11288 C, extra elegant löringad blus till

Blusliv № 10400 C, av verkligt fint, mjukt och behagligt vitt ulltyg försedd

Blusliv № 10391 A, av fin, behaglig musslin i japanskt mönster, garnerad samt försedd med klädda knappar och liten trevlig rosett i till tyget passande färgnyanser. Kimonomodell. Knäppes fram, m. pärlmorknappar. Ytterst modärn och elegant. Pris 2,50 pr st.

SUMMARY

The Blue Blouse and other Blouses

The blouse has a range of application that extends from a blouse of rough material used by all kinds of categories of workers to an elegant evening dress of gold lamé. From a superficial aspect one finds it difficult to understand why garments so different in appearance and use have this name in common, but on closer analysis one realizes that the lines of connection between the two extremes run via the liberal and revolutionary movements in Europe during the 19th and 20th centuries — the social and political emancipation of the working classes and of women. Both in name and use the blouse has had at times a very high symbolic value which in part explains the prestige and penetrative power of the name.

The word "*blus*" is a Swedifying of the French word "*blouse*", an overall shirt which in France is worn and has long been worn by labourers and farmers as a protective garment. The word was adopted in Swedish in the 1820s, having been introduced through the medium of our first fashion journal *Konst- och Nyhetsmagasin* (The Art & News Magazine) in 1822.

Just as the long trousers worn by certain groups of workers were promoted to the rank of a fashionable garment through the proletarian class during the French Revolution in 1789, the same was also the case with the blouse. To start with, its use was limited, but at the time of the July and February Revolutions in 1830 and 1848 the blue blouse became a symbol for the working class and for Progressive Radicalism.

In Sweden the French blouse was worn by certain occupational categories and as a fashionable garment in connec-

tion with certain functions. In the 1830s the word *blouse* was also used as the name for the labourers' protective garment. This garment, an overall shirt, was for a long time worn by certain occupational groups and out in the country under the name "*bussaron*". It is a name imported via the clothes worn by seamen. The actual garment, in the many forms in which we find it in rural Sweden, is an older indigenous garment with prehistoric and mediaeval traditions. When ready-made clothing became a trade in this country it was, *inter alia*, cheap cotton clothes for the increasingly numerous class of industrial workers that were made. The blue cotton twill became, besides the striped cloth, the most commonly used material. This was the origin of the blue blouse—its material, design and name—and it still survives in spite of the numerous other types of overalls that have been introduced.

The woman's blouse follows the development of the workman's blouse described above. It appears as a fashionable garment when the revolutionary movements have reached a phase of actuality. In particular, Garibaldi's and his supporters' red blouse was in the 1860s under the name of the Garibaldi blouse a highly up-to-date and widespread fashionable garment. The blouse came into fashion as a female garment around the year 1890, originally under the name of "*Russian blouse*", but it was not long before the blouse was accepted, together with the shirt and jacket, as signifying a woman with a professional occupation, and since then it has survived and been developed, sometimes gaining special popularity in the fashionable world and sometimes not attracting so much attention.